

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ОНЛАЙН ПРОЕКТІВ

Лотоцька Юнона

Інститут психології імені Г.С.Костюка, Лабораторія Нових інформаційних технологій навчання

Анотація

Виділено ключові аспекти, що впливають на ефективність роботи програм розвитку дорослих – на прикладі дистанційного курсу (дистанційний курс “Успіх”, на базі Moodle), та онлайн програми “Успіх”.

Abstract

On the example of a distance learning course (distance course "Success", based on Moodle) and online program "Success" we determined key aspects which influence the effectiveness of development programs for adults.

Вступ

В процесі роботи над програмою розвитку дорослих було виявлено складність зберегти результативність у дистанційних курсах в порівнянні з онлайн-програмами. Ми спробували знизити значущість даної проблеми.

В результаті наукового дослідження теми успішності та невдач (Lototska 2008-2013), життєвих виборів дорослих та їх наслідків ми створили програму розвитку для дорослих “Успіх”(далі КРУ). Після експериментальної роботи ми перенесли програму у дистанційний формат. Програма Дистанційного курсу розвитку УСПІХ (далі ДКРУ) побудована на проектно-технологічній парадигмі, MOODLE (ver 1.9).

КРУ тривав 12 місяців, група складала 16 осіб, з 2013 року ми запустили скорочену версію КРУ – «Школу успішності», яку відвідали більше 70 осіб, з них 25 відвідали кожне заняття. В 2014 році ми маємо 3-тю школу онлайн, та 5-ту хвилю набору в ДКРУ. Географія нашого проекту - 9 країн, більше 500 учасників. Онлайн формат КРУ дозволяє пройти програму вибірково або всю за 11 місяців, ДКРУ має 10 модулів та не має можливості пропуску блоків. ДКРУ триває, в середньому, 16 місяців. КРУ – 11 місяців.

Ми планували програму УСПІХ як просвітницьку роботу, можливість покращення психологічної якості життя дорослих. Ті результати, які ми маємо, показали, що курс надав можливість великій кількості зацікавлених в розвитку осіб долучитися до власного інтелектуального розвитку, до отримання якісної психологічної освіти – в цьому велика перевага дистанційного формату, нам вдалося створити віртуальне освітнє середовище, яке має високий процент результативності, та підвищує психологічну якість життя дорослих [1].

Але є і обмеження кожного формату, через що ми продовжуємо реалізацію програм в обох форматах: і онлайн і дистанційно:

– складність широкого спілкування в ДКРУ. Ми створили додаткову групу підтримки в ФБ і блог-підтримку (<http://www.facebook.com/groups/181953808508038>, психологічний блог-підтримку <http://pocherk10.livejournal.com>, відеоблог <http://www.youtube.com/user/YunonaIllina>), якими активно користуються наші учасники;

– психологічні аспекти ДКРУ стали причиною заглиблення частини учасників в рефлексивні та трансформаційні процеси, що стало причиною запиту на більший об'єм індивідуальної роботи;

– є частина проєктивних методик, які не можуть бути запрограмовані для автоматичної обробки. Поки що цю роботу виконує тьютор як в КРУ, так і в ДКРУ. Але КРУ має можливість перевірки завдань малими групами колег, що є додатковим стимулом для деяких учасників.

– % заявлених учасників, які завершили курс. Ця складність стала однією з наших маленьких перемог: ми підвищили % в ДКРУ з 15 до 40. За статистикою, зі 100% починаючих дистанційне навчання до успішного його закінчення доходять не більше 15%, нам вдалося підвищити дані цифри до 40% в нашому курсі. В КРУ такі цифри зазвичай вищі - 80% в 1-му наборі КРУ, 70% - у другому, але виросла кількість учасників.

За статистикою, найбільш важливими для ефективності дистанційних курсів є поєднання таких п'яти факторів: - інтерактивність, ейдетика, гнучкість у використанні, надання допомоги, доступність. Ми змогли реалізувати дані принципи в обох форматах.

1. Інтерактивність можна поєднувати з імітуванням в процесі навчання того середовища, з яким повинні познайомитися учні.

2. Ейдетика, або Запамятовуваність. Для цього потрібен зв'язок з повсякденним використанням. Є думка, що потрібно знизити % повторів, бо вони знижують ефективність навчання. Ми, навпаки, відкрили необхідність "психологічних містків" між темами, в одній темі, якісні повтори як необхідна умова засвоєння теми. Нами визначено, аби краще запам'ятати матеріал, він повинен бути емоційно цінним, важливим та з якісно структурованою логічною схемою подання інформації.

3. Гнучкість системи, можливість навчання осіб з різним рівнем підготовки та різними можливостями. Нами описано п'ять рівнів готовності, які вимагають різних мотиваційних впливів. Зміст курсу рідко залишається незмінним, тому засіб навчання повинен дозволяти змінювати навчальний контент. В КРУ тренер змінює емоційний стиль ведення групи, час проведення, вибір інструментарію для досягнення мети заняття – залежно від стану групи або особи. В ДКРУ створено модель «Типологія учасника». Технології адаптовані для кожного типу. Ми зустрілися зі складнощами у автоматизації опцій вибору з наших 10-ти модулів, поки що цю функцію виконує тьютор. В КРУ цей пункт не визиває ускладнень.

4. Надання допомоги. Ми емпірично з'ясували, що в ДКРУ потрібні інструкції з: проходження курсу, засоби навігації по курсу, підказки для виконання завдань, посилання для отримання визначень, підтримка при виникненні технічних питань і т. ін. Кнопка виклику допомоги має бути доступна з будь-якого слайду курсу. КРУ мало запити до: проходження курсу, підказки для виконання завдань, підтримки при виникненні складнощів у виконанні завдання.

5. Доступність. Через завантаженість існує складність виділити час для навчання. 24 годинна робота ДКРУ та Школа вихідного дня КРУ вирішує цю складність.

Але виникла необхідність додати акцент на психолого-соціальні чинники, що є найбільш впливовими у дистанційних курсах розвитку:

1. Людина-легенда. Особистісний фактор – курс імені... (вплив особистості ведучого/групи тьюторів, через таке: професійність, гнучкість зміни стратегії поведінки ведучого та вибір інструментарію впливу. Людина потребує моделей для копіювання – так відбувається розвиток. За даними дослідників, близько 50% компетенцій учасники тренінгів копіюють, «знімають» з особистості тренера. Також емоційний вплив, що створює мотиваційне середовище для бажаних змін, так звана «харизма», та особистісний приклад – тренер як взірць для копіювання певних моделей поведінки). На жаль, в нашій культурі цей фактор важить чи не більше, ніж якість інформації.

2. Конструктивна спільнота. Віртуальна групова динаміка, вплив групи (синергія, розвиток рефлексивності, розширення картини світу та власного досвіду через спостереження, активний обмін досвідом, спеціально скеровані комунікації, людські стосунки). В КРУ спільний емоційний фон, мотиваційний імпульс, обмін досвідом мають великий трансформаційний потенціал. Люди порівнюють себе з іншими, осмислюють власну поведінку з інших, незвичних раніше сторін, що розвиває саморефлексію. У ДКРУ даний чинник забезпечується складніше, ніж у КРУ і потребує усвідомленого впливу. В ДКР Успіх ми зробили міні групи (2-3-5 осіб) за «завданнями», люди міняються ролями «наставник» - «протеже» для виконання певних задач, створені спільноти по темах моделі життєвих виборів (професія, фінанси, стосунки, тощо) у форумах, тематичні чат-кімнати та вебінари. У віртуальних спільнотах спілкуються люди з різних хвиль, обмінюються досвідом і т.ін. На завершених курсу проводиться «круглий стіл» з учасниками, який записується на відео, та звіти учасників є додатковим мотиваційним фактором для тих, хто вчиться.

3. Зворотній зв'язок (ЗЗ) (вагомий емоційний вплив, високий рівень емоційної реакції, індивідуальний та своєчасний підхід «людина-людина»). Індивідуалізація зворотного зв'язку є найбільш складним чинником для реалізації у курсах, де є багато учасників. Ми вирішували дану складність через побудову психологічних пірамід спілкування – інтерв'язійні групи проекту, де учасники, які пройшли більшу частину курсу, є наставниками для

наступної хвилі. В КРУ тренер обирає підходящу для кожного форму подання, деталізацію, час та психологічний супровід зворотного зв'язку, тобто ЗЗ з індивідуалізованим.

В ДКРУ тьютор має авторську схему «П'ять Пі» подання зворотного зв'язку, яка компенсує людський фактор: щоденно, щотижнево, щомісяця, особистий привід, прогрес). Кожний ЗЗ подається за загальновідомою схемою «Сендвіч».

4. Проект результату навчання. Важливо заохотити учасника створити власний проект результату, такий собі “індивідуальний план розвитку” засобом дистанційного курсу. Та робити заміри протягом курсу. Хвилі нашого проекту, що користувалися “Щоденником проекту та самоспостереження” були більш результативними та ефективними у навчанні, проти хвиль без подібної активності (40% проти 20% учасників).

5. Проходження феномену, який супроводжує зміни «Долина смерті Лотоцької» (ДС) <http://seanewdim.com/published-issues> [2] В КРУ він триває коротше, але більш глибоко. 1-2 ДС за проект, в середньому 6 місяців тривалості та ефект триває 3 і більше роки. ДКРУ дозволяє пройти ДС легше, але довше (2-3 ДС за курс, середня тривалість 9 місяців, тривалість ефекту ще досліджується).

Висновки і перспективи

Дистанційні курси ще не мають всіх чинників, важливих для якісного самостійного розвитку дорослих. Над цим потрібно працювати, аби покращувати психолого-педагогічні аспекти впливу. І при цьому, нам вдалося зберегти в обох форматах інтерактивність, що є важливим чинником успішного навчання. У КРУ ми маємо **множинну, або діалогову** взаємодію, коли інформація пов'язана з множиною попередніх повідомлень та відносинами між ними (1:m). У ДКРУ ми природньо виходимо на **лінійний тип взаємодії (1:)**, коли відсутній зв'язок з попередніми повідомленнями, що власне не є інтерактивністю. Або на **реактивну взаємодію (1:1)**, коли кожне повідомлення, обмін взаємодіями пов'язано лише з однією попередньою інтеракцією без врахування інших зв'язків. Як ми бачимо з таблиці 1., то саме для виходу в площину інтерактивності – у множинну, діалогову взаємодію нам довелося зробити більше всього трансформаційних дій з контентом та методом подання нашого курсу. Також, емпірично виокремлені чинники створення мотиваційного середовища допомогли нам значно підвищити % осіб, які закінчили річний курс УСПІХ, а частина учасників (15%) просто продовжили курс.

Список використаних джерел:

1. Лотоцька Ю.М. «Чинники впливу віртуального середовища на розвиток інтелектуальних компетенцій особистості» // [Електронний ресурс] // Тези доповідей Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Віртуальний освітній простір: психологічні проблеми» (Психологія нового тисячоліття” // режим доступу до журналу: http://www.psy-science.com.ua/Konferenciya_2012_05_28.htm

2. Lototska Yunona. The psychological phenomenon of «the death valley of past experience». //Материали международной научной конференции «Современная наука: тенденции развития», - г. Будапешт 5-7 июля 2013. – Том 5, С. 184-189. - ISSN 2308-5258